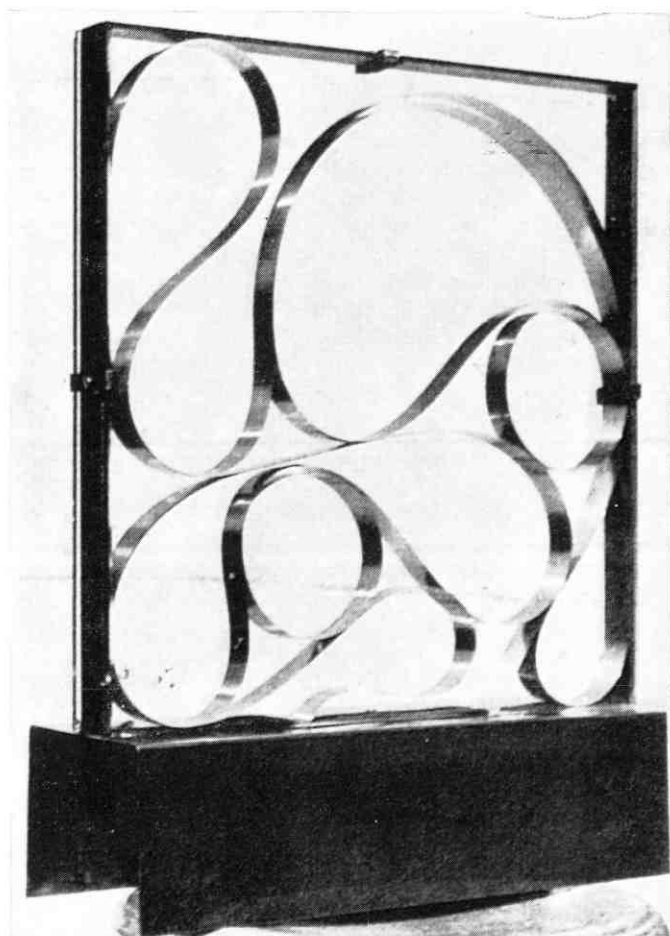
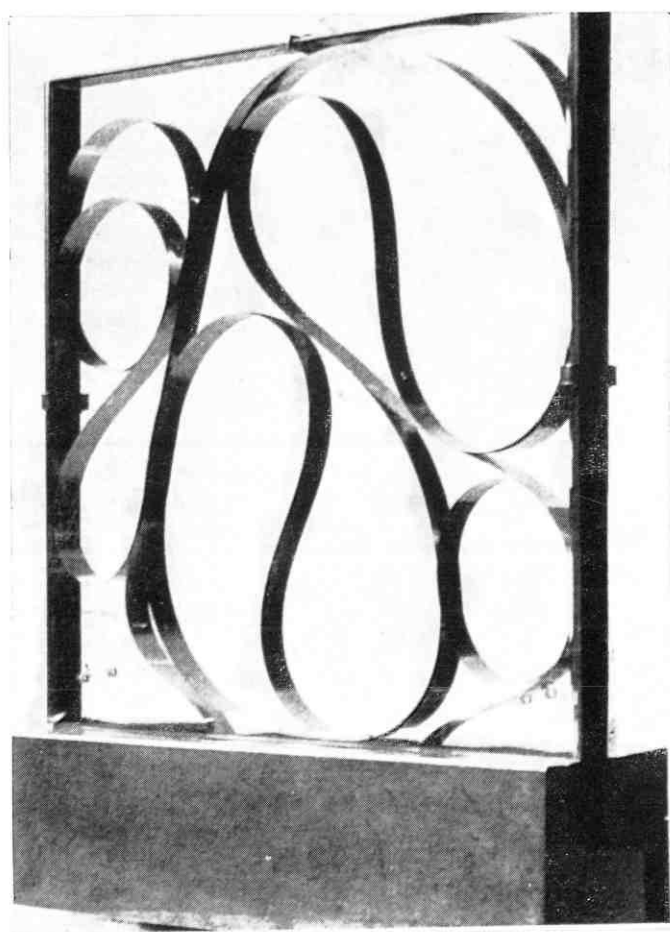

gianni colombo

galerija
suvremene umjetnosti
zagreb
6. — 21. 3. 1971.

zvonko maković

Jedan od ključnih i u svakom smislu prijelomnih događaja u suvremenoj plastičkoj umjetnosti bio je problem pokreta. Pokreta koji nije više shvaćen u literarnim, deskriptivnim načelima, a koji je kao takav manje ili više zauzimao vidno mjesto u cjelokupnoj povijesti plastičkih umjetnosti od najranijih tragova po stijenama sve do našeg vremena, nego shvaćen kao samostalan činilac koji će umjetničkom djelu odrediti i nove dimenzije. Oslobođajući se dakle simbola i znaka, pokret postaje stvaran, zbiljski prisutan, te tako pomiče koordinatne osi vremena i prostora također u drugačiji sistem. Ako su vrijeme i prostor u tradicionalnoj umjetničkoj produkciji bili označeni i mogli su se čitati jedino određenim znakovnim jezikom (isto kao i pisani tekst, na primjer), ukidanjem ovisnosti o znaku i uporabom stvarnog prostora i vremena bitno je izmijenjena i relacija: čovjek — umjetničko djelo. Ono, djelo, napušta unutrašnji subjektivno stvoreni red koji svaki motrilac percepcijom stvara, i izražava se potpuno samostalnim redom, objektivnim i nesvodljivim na improvizirane i od svakog pojedinca posebno naznačene planove čitanja. Daleko od toga da se umjetničko djelo time zatvara i sužava na određenu količinu informacija, kvantitativno manju; ono se upravo to više približava »otvorenom djelu«, jer se bliži i samoj stvarnosti. Prostor i vrijeme, prema tome, tvoriti će novu ne više planimetrijsku predodžbu o plastičkom djelu, ne čak niti stereometrijsku; ta dva činioca oblikovat će novu polidimenzionalnu sliku kojoj materijalni elementi prestaju biti i primarna oblikovna tvar — energija će preuzeti tu ulogu na sebe.

Djelo talijanskog plastičara Giannija Colomba sasvim je moguće postaviti u takve okvire, njegov je jezik već zarana našao sebi temelje na onim polazištima koje su pioniri suvremene estetike pokreta u prvim desetljećima našeg stoljeća naznačili, a koji su se pokazali i najadekvatnijima, što se tiče šireg, historijskog plana. »Pulsirajuća struktura«, nastala još 1959, svakako je jedno od njegovih anticipirajućih djela. Koliko je god ova u biti dvodimenzionalna gibljiva slika različita od objekata koji će uslijediti samo malo kasnije, osnovni su i tehnički i estetski principi u njoj sadržani. Pokret i programirana promjena jedinica koje čine cjelinu riješeni su na najjednostavniji mogući način, upravo kao što će i cjelokupni kinetizam Ciannija Colomba biti, s tehničkog stajališta, vrlo jednostavan: običan motor, koji radi uz pomoć električne energije, pokretat će minimalnu sumu elemenata. »Pulsirajuća struktura« sačinjena je od bijelih blokova polistirena priljubljenih jedan uz drugi da bi tako tvorili površinu koja će ritmički »pulsirati«; motor iza nje potiskivat će blokove, jedinice strukture, a rezultat će biti neprekinuti niz različitih slika jedne iste bijele plohe. Colombo nije slučajno odabrao bijelu boju čije promjene inače vizuelni mehanizam promatrača najosjetljivije registrira. Programirano uzdizanje i uvlačenje ovih polistirenskih elemenata otvorit će i jednu novu dijalektičku vezu s prostorom koji prestaje biti pasivni pokrivač slike — površine; on ulazi u samo njezino tkivo te na taj način postaje i sam objektivni sudionik djela.

Ambijenti koje predlaže Gianni Colombo nastaju uzastopnim paljenjem i gašenjem tankih svijetlećih cijevi u posve zamračenom prostoru. Raspored svijetlećih elemenata riješen je tako da oblikuje na površinama prostora kvadrata s dijagonalama: stranice i dijagonale osvijetljuju se po utvrđenom redu i cjelokupan zatamnjeni prostor pokreću po unaprijed riješenom rit-

mu. Promatrač koji se nađe u ovakvoj lumino-kinetičkoj sredini uvučen je izravno u sam njegov proces rada budući da svjetlosni izvori, oblikujući prostor nulte svjetlosti (potpune zatamnjenosti), obasipaju i samu ljudsku figuru tim pokrenutim ornamentom pa tako u cjelovitu volumenu (ambijentu) nastaje i nova svjetlosna mreža — ona što se zadržava na figuri s novim, živim pokretom.

Mobilitet prostora ujedno predstavlja i glavni interes ovog umjetnika. Od objekata koje oblikuje pokrenuta svijetleća točka i orbitalnim gibanjem naznačuje novo materijalno djelo (»Roto-Optic«), do objekata-kocki, kojima stranice nisu fiksirane nego naznačene sa šest kvadrata tankih, gotovo žičanih međa, put je precizan i logičan. Kocke različitih veličina obješene o strop pokreće električni motor i pokretanjem mijenja kockama oblike: one se pretvaraju u nova geometrijska tijela jednake unutrašnje volumetrije, no samo formalno drugačija. Što je bit toga djela? Elasticitet prostora, shvaćanje prostorne sredine kao živog i fleksibilnog tkiva, upravo onako kako je još godine 1959. Colombo pokrenuo plohu u klasične slike »Pulsirajućom strukturu«, tako je sada i sam volumen pomakao iz njegova stabilnoga u promjenljivu i gibljivu formu — vrlo jednostavnim tehničkim pomagalicama.

Koji bi bio dakle osnovni problem Colombove umjetnosti? Rekli bismo da je to u prvom redu njegova zaokupljenost pokretom, stvaranje novog reda unutar sistema djela, ne više zatvorenog i dovršenog u jednom izoliranom prostoru-vremenu, nego reda koji je zbiljski prisutan i programski ponovljiv (i promjenljiv) u vlastitom, objektivnom prostoru i vremenu.

